

**Інформація
про наукову діяльність Науково-дослідного інституту українознавства
за 2015 рік**

I. Узагальнена інформація щодо наукової та науково-технічної діяльності вищого навчального закладу або наукової установи

а) коротка довідка про наукову установу

Науково-дослідний інститут українознавства – наукова установа, створена відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 липня 2014 року № 671-р «Про утворення Науково-дослідного інституту українознавства» на базі Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії ліквідованого 20 листопада 2014 року;

б) основні пріоритетні напрями наукової діяльності наукової установи

- розвиток українознавства як системи наук та міждисциплінарних студій про Україну і світове українство;
- розвиток українознавства як основи формування світогляду українського народу, піднесення рівня національної свідомості суспільства, ідеології та політики суспільного розвитку та державотворення України;
- розробка теоретичних і практичних основ трансформування науки, освіти, педагогіки та культури в світлі завдань та перспектив розвитку України як суверенної, демократичної, конституційно-правової держави;
- наукове забезпечення розробки концептуальних парадигм, зміст й методики гуманітарної освітньої діяльності в Україні на засадах українознавства, науково-аналітичне сприяння розвитку та удосконаленню основ гуманітарної політики держави;

в) науково-педагогічні кадри (стисла аналітична довідка за останні 4 роки):

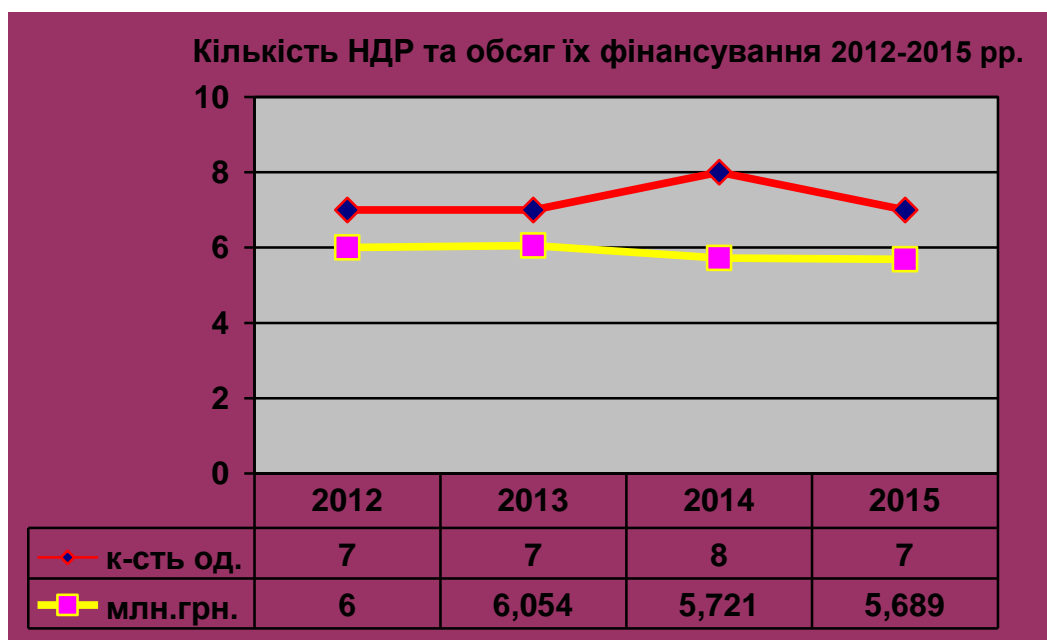
спостерігається позитивна тенденція щодо збільшення кількості наукових кадрів, які мають науковий ступінь докторів наук. В порівнянні з 2014 р. кількість докторів наук зросла на 20%. Молоді науковці до 35 років становлять 30% від загальної кількості науковців. 52% молодих науковців мають ступінь кандидата наук. Водночас зменшилась кількість наукових співробітників, що має ступінь кандидата наук на 4%. На 21% зросла кількість дослідників віком від 35 до 45 років. Середній вік виконавців науково-дослідних робіт 42 роки.

	2012	2013	2014	2015
Усього наукових співробітників	93	83	56	63
Доктори наук	7	10	4	5

Доктори наук (за сумісництвом)	0	0	1	0
Кандидати наук	25	23	26	25
Кандидати наук (за сумісництвом)	0	1	0	0
Член-кореспондентів НАНУ	1	1	1	1
Професори	6	9	3	3
Доценти	4	2	1	1
Старші наукові співробітники	2	2	1	1
Молоді науковці:				
Доктори наук	0	0	0	0
Кандидати наук	11	8	9	10

г) кількість виконаних робіт та обсяги їх фінансування за останні роки

Категорія Робіт	2012		2013		2014		2015	
	к-сть од.	тис.грн.	к-сть од.	тис.грн.	к-сть од.	тис.грн.	к-сть од.	тис.грн.
Фундаментальні	3	2906,0	3	2906,0	6	3599,9	5	4132,433
Прикладні	4	3094,0	4	3148,5	2	2121,7	2	1556,372
Госпдоговірні	0	0	0	0	0	0	0	0

д) кількість відкритих у звітному році спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських дисертацій – **1**;

кількість відкритих у звітному році спеціалізованих вчених рад із захисту докторських дисертацій – **0**;

кількість захищених дисертацій – **0**.

ж) найвагоміші результати фундаментальних та прикладних досліджень і розробок:

1) НДР "Культура як цілісність матеріального і духовного розвитку в умовах глобалізації та міжкультурної взаємодії"; керівник - Гримич Марина Віллівна;

«Культурний ландшафт Києва та околиць: Збірник наукових праць з антропології простору» - є новаторським дослідженням з антропології простору, що включає як теоретичні проблеми вивчення культурного ландшафту, так і прикладні аспекти, зосереджені на Києві, його передмісті та навколишніх селах. Дослідження включає актуальні проблеми урбанізації, руралізації та реруралізації, нових методологічних підходів до вивчення як самого простору, так і його відображення в людській пам'яті. Вагомість розробки полягає в тому, що вона зосереджується не окремішньо на місті чи на селі, а на культурно-просторовій неперервності «місто-передмістя-село». Наукова розробка не поступається сучасним світовим аналогам і результати можуть бути реалізовані в межах таких дослідницьких напрямів, як антропологія міста, антропологія простору, міський фольклор, урбанізація та руралізація. Разом з тим ця колективна праця інкорпорує в себе дослідження динаміки сучасної сільської культури.

2) НДР "Освітні проєкції шевченківського дискурсу як простір українознавчої комунікації громадянського суспільства"; керівник - Ціпко Анатолій Валентинович; монографія Чмільової С.В. "Діяльність закладів культури в українському селі в 90-х роках ХХ ст. - на початку ХХІ ст. (за матеріалами Черкаської області)". Систематизовано на підставі соціокультурних характеристик діяльність закладів культури в українському селі Черкаської області. Концептуалізовано та означено спосіб побутування шевченкового слова у програмах заходів сільських закладів культури. Цінність наукового результату обумовлена застосуванням низки таких конкретно-проблемних методів, як інтерв'ювання, анкетування, опитування, візуальне дослідження, метод включеного спостереження. Це дозволило зафіксувати та проаналізувати найбільш характерні соціокультурні явища, події та процеси, що уможливило застосування їх для потреб практичної діяльності. Враховуючи культурні запити і пріоритети жителів села сформульовано конкретні пропозиції щодо використання узагальненого досвіду діяльності закладів культури в українському селі на перспективу.

II. Визначні результати фундаментальних досліджень у галузі суспільних і гуманітарних наук, зокрема наукові досягнення світового рівня

а) важливі результати за усіма закінченими у 2015 році фундаментальними НДР, які виконувались за рахунок коштів державного бюджету

У звітному періоді закінчених фундаментальних НДР немає.

б) найважливіші наукові результати отримані в результаті виконання перехідних науково-дослідних робіт:

пріоритетний напрям: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

1. Соціальна історія XVI – XVII ст. як складова українського повсякдення ранньомодерної доби України.

Науковий керівник – Ворончук Ірина Олексіївна, д-р іст. наук., доц.

Обсяг фінансування: на 2015 рік – 630,789 тис. грн.

Науковий результат: фронтальне вивчення актових книг судово-адміністративних установ першої половини XVII ст., що містяться у ЦДІАК засвідчило: судові книги гродських і земських судів містять інформацію про повсякденне життя не лише шляхетського стану, а й інших верств тогочасного соціуму (селян, міщан, духовенства), що дозволило розширити предметне поле дослідження даної проблеми.

Новизна наукових результатів полягає в тому, що концепт повсякдення дозволяє під новим для української історіографії кутом зору висвітлити тогочасні процеси внутрішнього історичного життя: загальну культуру повсякдення в її найширших аспектах, зокрема систему господарювання, організацію війська, характер фіскальної справи, контакти і взаємостосунки людей різних страт соціуму, різноманітні публічно-правові процедури, символи і ритуали, пов'язані з найважливішими проявами і потребами людського життя (народження, одруження, поховання, відправлення релігійних свят, житло, одяг, харчування), тобто усього, що було звичайним та буденним для тогочасних людей.

Науковий рівень та значимість отриманих результатів, насамперед у тому, що розширено уявлення про реальну структуру сільського населення України XVI – XVII ст., в першу чергу селянства, яке не було однорідним, розпадаючись на різні категорії, відмінні як за статусом, так і за матеріальним станом. Підтверджено робочу гіпотезу про те, що українське селянство в основній масі складалось із заможних груп сільського населення, що вимагає перегляду історіографічних міфів щодо матеріального становища українського селянства ранньомодерної доби.

Практичне застосування: результати НДР можуть бути використані в галузі джерелознавства, історичної науки в цілому та історії України, зокрема в таких її напрямках, як соціальна історія, приватна історія, історія родини, історія українського селянства, історія повсякдення, історія ранньомодерної доби тощо.

2. Культура як цілісність матеріального та духовного розвитку суспільства в умовах глобалізації та міжкультурної взаємодії.

Науковий керівник - Гримич Марина Віллівна, д-р іст. наук, проф.

Обсяг фінансування: на 2015 рік – 964,380 тис. грн.

Науковий результат: розроблено методичні та методологічні засади вивчення української культури засобами вивчення матеріальної та духовної складових культури через явище культурного ландшафту, зокрема, а) проаналізовано світовий досвід вивчення культурного ландшафту, результати якого втілені в праці історіографічного та теоретичного спрямування; б) здійснено розробки прикладного

характеру, зокрема, ряд наукових розробок присвячених конкретним (переважно малознаним і недослідженим) сегментам культурного простору України, передусім Києва та його околиць.

Новизна отриманих результатів полягає в тому, що антропологія простору досліджувалась з позиції неперервності етнокультурного простору в ланцюжку “село – передмістя – місто”, на відміну від інших розробок, що зосереджувались виключно на міському чи сільському просторі.

Науковий рівень та значимість отриманих наукових результатів відповідають сучасному рівню розвитку гуманітарної науки, охоплюючи вкрай затребувані у суспільстві і гуманітарній науці дослідницькі сфери та напрями. Серед останніх: антропологія війни, антропологія простору. Запропоновано принципово новий дослідницький інструментарій у вивченні стану української культури в умовах етнокультурних анклавів закордоння. Відповідність отриманих результатів світовому рівню досліджень виявляється в тому, що ряд проектів виконані у міжнародному партнерстві та співробітництві, зокрема, з Альбертським університетом (Едмонтон, Канада), Центральною українсько-бразильською репрезентацією і Інститутом катехиток св. Ольги (Бразилія).

Практичне застосування: результати НДР можуть бути використані в науковій та освітній галузях, в роботі туристичних закладів, зокрема, для розробки нових екскурсійних маршрутів по Києву та Київській області, в просвітницькій та організаційній роботі музеїв краєзнавчого, народознавчого та киевознавчого спрямування.

3. Соціальна історія першої половини ХХ ст.: українське суспільство в міжвоєнний період та в умовах Великої Вітчизняної війни.

Науковий керівник – Фешовець О.В., канд. філос. наук.

Обсяг фінансування: на 2015 рік – 896,511 тис. грн.

Науковий результат: до наукового обігу введено раніше не актуалізовані документи з історії України міжвоєнного та воєнного періодів; виявлено природу поведінкових стереотипів, комунікативні стратегії представників різних соціальних груп українського суспільства в умовах фронту, на окупованих територіях, у складі військових підрозділів в тилу, в таборах для військовополонених, переміщених осіб, таборах примусової праці; проаналізовано задіяність населення України у військових об'єднаннях, з'єднаннях і частинах, та їхній вплив на формування ЗСУ. Результат представлено: 1 монографія, 1 довідник, 8 наукових статей та 9 апробацій на наукових конференціях.

Новизна полягає в тому, що поглиблено наявні наукові уявлення, а також отримано нове знання щодо соціального статусу та адаптації населення України на окупованих територіях; щодо повсякденного життя населення м. Києва в умовах Другої світової війни; щодо умов соціальної адаптації таких соціальних груп як військові, військовополонені, оstarбайтери.

Науковий рівень та значимість обумовлена тим, що у науковий обіг введено значний масив архівних документів, які були раніше недоступні дослідникам.

Практичне застосування: наукові результати можуть бути використані при підготовці узагальнювальних наукових праць із соціальної й військової історії України, розробці навчальних курсів та спецкурсів з соціальних та військово-політичних аспектів вітчизняної історії ХХ ст.

4. Україна ХХ – початок ХХІ ст.: утвердження демократичних цінностей, розв’язання національних та державотворчих проблем.

Науковий керівник – Гай-Нижник Павло Павлович, д-р. іст. наук.

Обсяг фінансування: на 2015 рік – 898,812 тис. грн.

Науковий результат: на основі вивчення архівних документів ЦДІВО, ДАВО, ДА СБУ, ЦДАЗУ: розроблена періодизація українського державотворення 1917 – 1923 рр. та визначено моделі українських державних утворень, показано регіональні особливості державотворення цього періоду; схарактеризовано соціально-політичні моделі української державності в концепціях М.Міхновського, Д.Донцова; створено модель Української держави, якою її бачили ОУН (б), УРДП.

Новизна отриманих результатів полягає у розкритті суспільно-політичного розвитку України у ХХ – на початку ХХІ ст., зокрема вивчення особливостей національного державотворення та утвердження демократичних цінностей з огляду на україноцентричні та державницькі концепції і процеси.

Науковий рівень та значимість результатів НДР мають важливе значення для здійснення перетворень як в духовній, так і практичній сферах, у т.ч. для формування світогляду, національної самосвідомості української людини й української спільноти, вироблення методології соціальної дії (розробленні ідеології, стратегії, політики), забезпечення соборності України. Забезпечення національних інтересів України, а особливо питання національної безпеки потребує суттєвого концептуального та практичного оновлення відповідно до змін зовнішньої і внутрішньої ситуації.

Практичне застосування: результати НДР можуть використовуватися в галузях освіти, науки, культури, політики, державотворення.

5. Україна й українство в етнокультурних процесах світу

Науковий керівник – Баран Володимир Данилович, д-р. іст. наук, проф.

Обсяг фінансування: на 2015 рік – 741,951 тис. грн.

Науковий результат: систематизовано основні концепції етногенезу українців та етнічної історії українського народу; інтерпретовано етнокультурний розвиток України у ХІХ ст.; проаналізовано проблеми етнокультурного символотворення у працях вітчизняних та зарубіжних вчених; узагальнено історичні знання про етнокультурні зміни, що відбувалися на території сучасних Донецької та Луганської областей України від найдавніших часів до сучасності.

Новизна отриманих результатів полягає в тому, що концептуальні узагальнення етнокультурного розвитку населення на території України одержані вперше. Розроблено методики оцінки інформаційної місткості матеріалів про соціальні процеси, вміщеної в електронних засобах масової інформації.

Науковий рівень та значимість: результати НДР мають важливе значення для формування мовного, культурного, етнічного й політичного складників національної самосвідомості української молоді та для підтримання етнічної ідентичності українців і кримських татар на основі сучасних наукових знань, вироблення науково обґрунтованої концепції формування та розвитку українського народу.

Практичне застосування: отримані результати можуть бути використані істориками для історичних узагальнень, українознавцями для розгляду інших суміжних предметів, етнологами, мовознавцями, політологами, соціологами філософами для врахування у різноманітних фахових дослідженнях, найвищими

органами державної влади для прийняття управлінських рішень.

III. Найважливіші результати прикладних досліджень, конкурентоспроможні прикладні розробки та новітні технології за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки, обов'язково зазначити підприємства і організації, на яких здійснювалася апробація, випробування, та які можуть бути зацікавлені у їх використанні.

а) важливі результати за усіма закінченими у 2015 році прикладними НДР, які виконувались за рахунок коштів державного бюджету.

пріоритетний напрям: наука про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань;

пріоритетний тематичний напрям: проблеми розвитку особистості, суспільства, демографія та соціально-економічна політика;

1. Назва НДР: "Освітні проєкції шевченківського дискурсу як простір українознавчої комунікації громадянського суспільства"; науковий керівник - Ціпко Анатолій Валентинович, канд. філол. наук.

Фактичний обсяг фінансування: загальна вартість - 2022,937 тис. грн., зокрема на 2015 рік - 890,237 тис. грн.

Науковий результат: доведено, що, піднісши «народ і слово» «Кобзаря» до рівня універсального символу бутності України, Т. Шевченко окреслює актуальні напрямні формування національно-визвольної ідеології українства. Образ Кобзаря подається через представлення різних мистецьких форм (модернізму, соцреалізму) та художньо-естетичних традицій відомих скульпторів (І. Кавалерідзе, Лео Мол), через візуалізацію постаті Т. Шевченка. Досліджено історії спорудження пам'ятників, об'єднання громад та жертводавців, що свідчить про значну вагу поета в пам'яті українців. Представлено персонально-психологічну модель постаті Т. Шевченка, особливості його пасіонарності та її впливу на освітньо-культурний простір. Проаналізовано молодіжне сприйняття чини і постаті Т. Шевченка в пізнавальному та емоційному аспектах. Узагальнено сучасні методологічні та освітньо-виховні моделі репрезентації постаті Т. Шевченка в практиці початкової і середньої школи. Розроблено методику комплексного використання історичних, культурологічних, літературознавчих, історіософських робіт на шевченкознавчу тематику в навчально-виховній роботі. Така панорамність дозволить учителеві показати конкретні постаті і чин Великого Кобзаря як реалії не абстрактно-загальникові, віддалені від нашого часу кількома століттями, а як живі, органічно-буттєві сутності процесу націєтворення в сучасній Україні. Здійснено сучасну науково інтерпретацію «концепту Кобзаря» у міжкультурних взаєминах світового українства.

Новизна отриманих результатів полягає у розширенні теоретичної Шевченкіани концептом Книги, завдяки чому стало можливим простежити дію феномена Книга у добу Шевченка. Узагальнено досвід шевченкознавства як практичної націології в освітньо-виховному просторі сьогочасного шкільництва. Систематизовано чинники сприйняття творчості Т. Шевченка у теперішній час, зосереджено увагу на такому феноменальному вияві як сучасний Т. Шевченко, образи якого постають у мистецьких виявах молодіжної субкультури. Представлено

модель «інтерпретативної Шевченкіани», досвід якої – це рознесення смислових повідомлень у світі завдяки перекладам творів Т. Шевченка. Спостережено особливості рецепції феномена Т. Шевченка як на регіональному рівні, так і в обставинах Майдану та Революції Гідності. У комунікативному полі міжкультурних взаємин, осердям яких є узагальнений образ – творчість та постать Т. Шевченка, зауважено досвід культурного самоозначення та самозбереження українців «на поселеннях» - діаспорної частини українства.

Науковий рівень та значимість: у парадигмальних вимірах сучасного українознавства порушується проблематика осягнення змісту та культурних кодів Кобзаря як універсального символу бутності України, з'ясовується потенційна актуальність Шевченкових ідей у системі комунікативних координат зорієнтованого на європейську інтеграцію громадянського суспільства України, а водночас – наголошується на неповторній специфіці Шевченкового україноцентризму як людиномірної домінанти вітчизняної філософії.

Практичне застосування: результати досліджень можуть бути використані державними установами й інституціями у процесі розробки сучасної стратегії гуманітарної політики, орієнтованої на виховання патріотизму, гуманізму, моральності, формування національної ідентичності і національної консолідації.

2. Назва НДР: "Геополітичні пріоритети розвитку України у ХХІ столітті: прикладні виміри"; науковий керівник – Терлецький Віталій Михайлович, канд.. філос. наук.

Фактичний обсяг фінансування: загальна вартість - 1626,0 тис. грн., зокрема на 2015 рік - 666,135 тис. грн.

Науково обґрунтовано положення, що формування геополітичної свідомості українців визначають два фактори: європейський вибір українського народу та потреба в ідейній альтернативі до російської ідеології. Встановлено системно-структурний взаємозв'язок в стратегічному визначенні понять «геополітичні пріоритети», «національний інтерес» і «геополітичне самовизначення» в контексті мінливості світового порядку. Виявлено суперечність між теоретичними розробками геополітичної стратегії України і ефективністю їх практичної реалізації за останні двадцять п'ять років. Виявлено соціокультурне та освітнє значення ноосферної проблематики для сучасності та встановлено наступність між сучасними процесами глобалізації і концепціями ноосфери. Розроблено низку конкретних пропозицій, що стосуються протидії впливу антиукраїнських мас-медіа як потужного інструменту геополітики. Розроблено геополітичні аспекти інтенсифікації співпраці між Україною та західною українською діаспорою та запропоновано моделі впливу української діаспори на певні геополітичні сегменти міжнародної політики.

Новизна та значимість полягає в тому, що на основі аналізу етнополітичної ситуації в Україні, як складової геополітичної концепції, та нормативно-правової бази, що регулює участь України в міжнародних організаціях, а також міжнародних угод про співробітництво в економічній, політичній, культурній сферах, розроблено такі конкретні пропозиції:

На законодавчому рівні закріпити особливий статус для громадян українського походження інших країн у стосунках з Україною, що дозволить представникам

діаспори брати активнішу участь в різних сферах українського життя.

Прийняти та ухвалити Концепцію державної етнонаціональної політики і Закону «Про основи етнонаціональної політики»; відкоригувати згідно з сучасними реаліями інші дотичні закони.

Внести зміни до ратифікованої Верховною Радою «Європейської Хартії регіональних мов та мов меншин», а саме, розширити список мов, які потребують захисту з боку держави – кримчаки, караїми, лемки, бойки, гуцули та інші.

Створити необхідні умови для збереження культурних спадщин караїмів і кримчаків, а також умови, необхідні для повноцінної етнічної самоідентифікації цих народів.

Сприяти налагодженню організаційної консолідації ромської громади в Україні.

Враховуючи факт анексії Криму, через що значна частина кримськотатарського народу знову опинилася у вимушеній еміграції, необхідно надати цьому народу статусу екстериторіальної національно-культурної автономії в межах української держави.

Науковий рівень: системний підхід дав змогу всебічно проаналізувати історичні, світоглядні, геополітичні, етнонаціональні, мовні, релігійні, медійні чинники, а також дозволив реконструювати концепції класиків історичної науки, історіософські та політологічні теорії, в яких порушені питання геополітичного вибору України. Визначено домінуючий світогляд, політологічні та прикладні орієнтири утвердження України у світовій спільноті.

Практичне застосування наукових результатів передбачає їх використання насамперед в освітньо-науковій сфері: для створення і вдосконалення лекційних курсів, спецкурсів, семінарів, лекторіїв за темами: «Геополітика», «Міжнародні відносини», «Міжнародне право», «Історія України», «Глобалістика», «Етнополітика»; для розробки нових циклів лекцій з українознавства, історії України, де враховано геополітичний елемент; при підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації (аспірантів та докторантів); при підготовці монографій, підручників та навчальних посібників зі спеціальностей «Історія», «Філософія», «Право», «Міжнародне право»; під час викладання геополітичної тематики в курсах і спецкурсах з філософії, культурології, політології, державного управління, права, історії, соціології.

б) найважливіші наукові результати отримані в результаті виконання перехідних НДР

У звітному періоді перехідних прикладних НДР немає.

IV. Розробки, які впроваджено у 2015 році за межами ВНЗ або НУ.

№ з/п	Назва та автори розробки	Важливі показники, які характеризують рівень отриманого результату; переваги над аналогами, економічний соціальний ефект	Місце впровадження (назва організації, відомча належність, адреса)	Дата акту впровадження	Практичні результати, які отримано ВНЗ/науковою установою від впровадження (обладнання, обсяг отриманих коштів, налагоджено співпрацю для подальшої роботи тощо)
1	2	3	4	5	6
1	Характеристика форми представлення Шевченкової українськості – його свідомісної та культурної позиції як об'єднаної комунікативної домінанти у бутті українства (Ціпко А., Хоменко О., Шевчук О.)	Концептуалізовано феномен «Шевченкової Книги» як простору українознавчої комунікації, феномену поетичного тексту Т. Шевченка у витворенні моделі «свого» культурного та інтелектуального простору, імперативів національно-визвольної ідеології, що є основою для самоідентифікативних та громадянських процесів сучасного українства.	Шевченківський національний заповідник, Міністерство культури України, 19000, Черкаська область, м. Канів, Тарасова гора	Укладено договір про співробітництво № 11 від 19 лютого 2015 р	Удосконалення наукової концепції оформлення експозиції «Роль «Кобзаря» Т. Шевченка від першої половини XIX ст. до сучасності»
2	Системно-українознавча, соціокультурна та психокультурна модель постаті та чину Т. Шевченка в освітньо-культурному просторі (Бойко Т., Бойко С., Дворніцька Л., Хоменко О.)	Систематизовано чинники сприйняття творчості Т. Шевченка у теперішній час, зосередивши увагу на такому феномені як сучасний Т. Шевченко	Львівська українська гуманітарна гімназія імені Олени Степанів з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови, 79016 м. Львів, вул. Олени Степанівни, 13	Укладено договір про співробітництво № 3 від 4 грудня 2014 р.	Розширення курсів циклу гуманітарних дисциплін матеріалами з деїдологізації постаті Т. Шевченка; оновлення змісту наповнення контролю мовних знань, умінь і навичок з української мови в 11 класі у формі диктанту, переказу, стилістичних вправ.
3	Характеристика наповнення Шевченкознавчого дискурсу в діяльності закладів культури у сільській місцевості Черкаської області (Чмільова С.)	Сформульовано оперті на результати польових досліджень рекомендації для культурної політики органів державного управління.	Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького, МОН України, 18031, м. Черкаси, б-р Шевченка, 81; Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради, 18000, Черкаська обл., м. Черкаси, вул. Гоголя, 251.	Особисті контакти наукових працівників Інституту	Розширення тематики дисциплін гуманітарного циклу у вищій школі; Підготовка пропозицій щодо вдосконалення масово-культурної роботи сільських клубів, музеїв.

4	Комплексний контент-аналіз масиву українського поетичного перекладу, введення в обіг перекладів маловідомих віршів рідкісних європейських мов (Смольницька О.)	Актуалізовано літературознавче та культурологічне вивчення школярами минулих епох через комплексний контент-аналіз зарубіжних творів в оригінальних новітніх авторських перекладах українською мовою.	Львівська українська гуманітарна гімназія імені Олени Степанів з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови, 79016 м. Львів, вул. Олени Степанівни, 13; Національний музей літератури України, 01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького 11.	Укладено договір про співробітництво № 3 від 4 грудня 2014 р. особисті контакти наукових працівників Інституту	Застосування вчителями сучасних методів перекладознавчого контент-аналізу у процесі викладання предмету «Зарубіжна література» для учнів 8 класів ЗНЗ
5	Культурологічна та аксіологічна візуалізація творів монументального мистецтва присвячених Т. Шевченку (Кононенко А., Бойко Т.)	Наповнено модель формування ціннісних вподобань шкільної молоді українським та світовим досвідом монументального увіковічення Кобзаря.	Бучанська українська гімназія, Бучанська міська рада Київська обл. м. Буча, вул. Енергетиків, 2, Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін Київський університет туризму, економіки та права, 02192, м. Київ, вул. Генерала Жмаченка, 26	Укладено договір про співробітництво № 1/4 від 4 січня 2016 р. Укладено договір про співробітництво № 2 від 15 жовтня 2015	Застосування моделей візуалізації шевченкознавчої тематики в процесі викладання предметів «Історія України», «Українська література» та «Українознавство», «Туризм».
6	Практичні рекомендації щодо утвердження України у міжнародному співтоваристві, (Крисаченко В.С., Дякова О.В.)	Широка джерельна база, що включає нормативно-правові документи та тематично суміжні вітчизняні й зарубіжні розробки в сфері етнополітики	Рада національної безпеки і оборони України, 01601, м. Київ. вул. Командарма Каменєва, 8; Верховна Рада України, 01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5	В межах виконання доручень	У підготовці пропозицій щодо вирішення гуманітарних аспектів кризи на Сході України та реінтеграції кримськотатарської громади в українське суспільство
7	Методи дослідження становлення української ноосферної думки, (Турпак Н.В.)	Соціокультурне та освітнє значення української ноосферної думки в контексті сучасних процесів глобалізації;	Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін Київський університет туризму, економіки та права, 02192, м. Київ, вул. Генерала Жмаченка, 26;	Укладено договір про співробітництво № 2 від 15 жовтня 2015	Доповнення навчальних дисциплін «Соціальна філософія» і «Історія української філософії» темами «Ціннісні орієнтири сучасного суспільства» і «Вітчизняна ноосферна думка»;

Аналіз діяльності культурно-мистецьких організацій української діаспори в контексті розвитку демократичних цінностей (Дякова О.В.)	Інституційний аспект аналізу української діаспори; геополітичні аспекти інтенсифікації співпраці між Україною та західною українською діаспорою	Кафедра української словесності та культури Національного університету державної податкової служби України, Державна фіскальна служба України, 08201, Київська обл., м. Ірпінь, вул. Університетська, 31	Особисті контакти наукових працівників Інституту	Розширення тематики нормативного курсу лекцій з культурології
--	---	--	--	---

V. Інформація про діяльність структурного підрозділу з комерціалізації науково-технічних розробок.

У структурі НДІУ на 2015 р. відповідний підрозділ з комерціалізації не передбачений через обмежене фінансування.

VI. Список наукових праць, опублікованих та прийнятих редакцією до друку у 2015 році у зарубіжних виданнях, які мають *імпакт-фактор*

№ з/п	Автори	Назва роботи	Назва видання, де опубліковано роботу	Том, номер (випуск, перша-остання сторінки роботи)
Статті				
1	Терлецький В.М.	Аристотелева теорія часу в світлі феноменологічної традиції	Sententiae	2015. – № 1. – С. 52–69
2	Терлецький В.М.	Novum in veteri. Я. Гінтіка про Евклідові витоки математичного методу І. Канта	Sententiae	2015. – № 2. – С. 75–92
3	Ципко А.В.	«Семантический союз» тело-образа и космо-структуры в творческой парадигме Киево-руської словесности	Black sea scientific journal of academic research.	2014. November. – V. 10. – I. 11. – С. 24–28
4	Шакурова О.В.	Висвітлення історіографії етногенезу українців у працях сучасних українських науковців	Spheres of culture, Poland	2015, Vol. 12, pp. 214–221

VII. Відомості про науково-дослідну роботу та інноваційну діяльність студентів, молодих учених (коротко описати діяльність Ради молодих учених тощо).

В аспірантурі НДІУ навчається 12 аспірантів (з них 5 – з відривом від виробництва, 7 – без відриву від виробництва). Науково-дослідна робота аспірантів здійснюється за такими науковими напрямками: статус української діаспори; історія та методологія українознавства; історія повсякдення українського селянства XVI – XVII ст.; регіональні еліти українського суспільства на межі XIX – XX ст.; соціальна історія Другої світової війни; етно-ментальні особливості українського національного характеру. Впродовж звітнього періоду молоді науковці Інституту, виконуючи науково-дослідну роботу, опублікували 1 монографію, долучились до підготовки 2 посібників, 2 збірників наукових праць, опублікували 28 наукових статей, взяли участь у 12 наукових заходах. Питання про створення Ради молодих учених передбачено у плані роботи Вченої ради Інституту на 2016 р.

Роки	Кількість студентів, які беруть участь у наукових дослідженнях (відсоток від загальної кількості студентів)	Кількість молодих учених, які працюють у ВНЗ або науковій установі	Відсоток молодих учених, які залишаються у ВНЗ або установі після закінчення аспірантури
2011	0	8	0
2012	0	11	18 %
2013	0	23	0
2014	0	19	0
2015	0	27	1%

VIII. Наукові підрозділи, їх напрями діяльності, робота з замовниками.

Відділ історичних студій досліджує передумови, зміст, цілі, характер, напрями і форми встановлення демократії як форми суспільного ладу, а також вивчає механізми розв'язання національних та державотворчих проблем в Україні впродовж XX – на початку XXI ст. Результати апробовані на конференціях, опубліковано 30 статей.

Відділ історичних пам'яток досліджує актуальні проблеми українського повсякдення та соціальної історії ранньомодерної доби. Результати: 16 статей, 9 презентацій збірника документів, захищено 1 дисертацію на здобуття док-ра іст. наук.

Відділ української етнології досліджує становлення та розвиток українського етносу на тлі закономірностей етнокультурного поступу європейських народів, вивчає вплив низки факторів на процес етногенезу українського народу. Результати: 28 статей, 1 довідник.

Відділ культурологічних досліджень вивчає вплив процесів глобалізації на українську культуру та її побутування в умовах міжкультурної взаємодії. Результати: 37 публікації, 2 монографії, 2 збірник наукових праць.

Відділ філософії та геополітики досліджує місце і роль України у всесвітньо-історичному цивілізаційному процесі. Розробляє практичні рекомендації з низки

пріоритетних завдань, виконання яких спрямоване на утвердження України у міжнародному співтоваристві як надійного партнера. Здійснює узагальнення на базі філософської методології геополітичних, гео економічних та інших наукових досліджень з цієї проблематики для формування сучасної стратегії розвитку Української держави. Результати: 1 монографія, 45 статей.

Відділ освітніх технологій та популяризації українознавства здійснює розробку навчальних курсів, планів і програм, підручників і посібників для впровадження українознавства в систему освіти та науки України. Налагоджує діалог з освітніми закладами та закладами післядипломної освіти щодо науково-практичних та методичних розробок з проблематики українознавства. Практичні аспекти освітнього українознавства проходять апробацію через ЗМІ, інтернет-сайт Інституту, соціальні мережі. Результати опубліковано у 13 статтях, 1 збірник матеріалів, 1 бюлетень.

Відділ української філології досліджує освітньо-практичні виміри масиву сучасних дискурсивних інтерпретацій постаті та художнього доробку Т. Шевченка. Результати: 33 статей, 1 монографія.

Відділ інформаційного забезпечення та наукових комунікацій організовує збір інформації в електронному вигляді згідно з установленим порядком, впроваджує телекомунікаційні технології, системи баз даних з метою інформатизації діяльності структурних підрозділів Інституту. Щоквартально випускає часопис «Українознавство», забезпечує своєчасне оновлення інформації на офіційному сайті Інституту. Результати: опубліковано 2 статті, подано до захисту 1 дисертацію.

Відділення «Центр українських військових традицій та патріотичного виховання» досліджує соціальну історію українського суспільства в міжвоєнний період та в умовах Другої світової війни. Результати апробовані у 9 доповідях на конференціях, вийшло друком 8 статей, 1 довідник, 1 монографія.

Відділення «Гуцульщина» здійснює експедиційні дослідження з метою збереження самобутності етнокультури Гуцульщини як невід'ємної складової української національної спадщини. Результати: 12 публікації, 6 науково-освітніх заходів спрямовані на вирішення регіональних проблем (спільно з Верховинською РДА).

ІХ. Наукове та науково-технічне співробітництво із закордонними організаціями.

В Інституті існують різні форми міжнародного співробітництва: офіційно укладені в попередні роки договори про співробітництво Науково-дослідного інституту українознавства із закордонними науковими установами, а саме з Гомельським державним університетом імені Франциска Скорини (Гомель, Білорусь), Тбіліським державним університетом ім. І. Джавахішвілі (Тбілісі, Грузія), Міжрегіональною громадською організацією "Наукове товариство українців ім. Т.Г. Шевченка" (Уфа, Республіка Башкортостан, Російська Федерація), що потребують практичного наповнення і поглиблення. Угоди спрямовані на виконання проєктів укладені з Російською академією наук Бібліотеки РАН (Санкт-Петербург, Російська Федерація), Українським Вільним Університетом (Мюнхен, Німеччина).

Особисті контакти наукових співробітників Інституту із зарубіжними

науковими закладами, що передбачає участь у конференціях, публікацію наукових праць, стажування та гранти. Домовленості щодо виконання проектів, насамперед видання наукових праць, укладені з Архівом українського фольклору Богдана Медвідського, Альбертським університетом (Едмонтон, Канада), українсько-аргентинською репрезентацією товариством «Просвіта» (Аргентина), Центральною українсько-бразильською репрезентацією і Інститутом св. Ольги (Прудентополіс, Бразилія).

Наприклад, п.н.с., д.і.н., проф. Гримич М.В. реалізовано низку проектів у рамках міжнародної співпраці, а саме 22 червня 2015 року у Київському міському будинку вчителя відбулась презентація російськомовного видання книги Тімоті Снайдера «Криваві землі: Європа між Гітлером та Сталіним».

8 жовтня 2015 року у Львівському національному університеті імені Івана Франка з нагоди 70-річчя діяльності Українського Вільного Університету в Німеччині відбулася Міжнародна наукова конференція «Sapere aude! Український Вільний Університет: 1945-2015 (до 70-річчя діяльності УВУ в Німеччині)». НДІУ представляла с.н.с. відділу історичних студій, к.і.н. Т. Шевченко.

10 грудня 2015 року в Аргентинському Домі в Києві відбулась презентація українського перекладу книги Сергія Ціпка «Українці в Аргентині (1897-1950 рр.): творення громади». Робота, з перекладу та видання здійснена п.н.с. відділу культурологічних досліджень, д.і.н., проф. М.В. Гримич. Праця є своєрідним містком між українцями в Аргентині та в Україні. Дослідження науковця Ціпка дозволяє українцям дізнатися більше про своїх співвітчизників за океаном.

У міжнародній науковій співпраці акцент робитиметься на особисті контакти наукових співробітників та міжнародні проекти наукових відділів. Водночас це не виключає можливості загальноінститутських проектів, які здійснюватимуться із залученням зарубіжних партнерів.

Країна партнер (за алфавітом)	Установа - партнер	Тема співробітництва	Документ, в рамках якого здійснюється співробітництво, термін його дії	Практичні результати від співробітництва
Білорусь	Гомельський державний університет імені Франциска Скорини	Координація досліджень з проблем історії та змісту національної освіти і видання спільних монографій, збірників статей, документальних публікацій, проведення спільних наукових конференцій і семінарів, обмін науковими матеріалами та літературою, інформаційними електронними базами	Угода про співпрацю від 13 лютого 2012 р. на 5 років	Участь у конференціях, видання статей: Матеріали VI Міжнародної науково-теоретичної конференції "Білорусь і сусіди: шляхи формування державності, міжнаціональні і міждержавні відносини" 24-25 квітня 2014 р., м. Гомель.

Канада	Архів українського фольклору Богдана Медвідського, Альбертський університет (Едмонтон)	Сприяння в організації видання наукових монографій, збірників статей тощо	Особисті контакти наукових працівників Інституту	Видано монографію Гримич М.В. Нариси з українсько-канадської фольклористики: Богдан Медвідський. – К., 2015. – 312 с.; Ціпко С. Українці Аргентини (1897-1950): творення громади. – К., 2015.
Німеччина	Український Вільний Університет (Мюнхен)	Сприяння в організації видання праць учених і педагогів, популяризації, поширенні та використанні інформації про сучасні наукові досягнення в науковому середовищі як України, так і Федеративної Республіки Німеччина	Угода про співпрацю від 10 жовтня 2012 р. на 5 років	8 жовтня 2015 року у Львівському національному у-ті ім. І. Франка з нагоди 70-річчя діяльності Українського Вільного Університету в Німеччині відбулася Міжнародна наукова конференція «Sapere aude! Український Вільний Університет: 1945-2015 (до 70-річчя діяльності УВУ в Німеччині)». НДІУ представляла Шевченко Т.
Російська Федерація	Установа Російської академії наук Бібліотека РАН (Санкт-Петербург)	Сприяння в організації видання праць російських і українських педагогів і вчених, популяризації, розповсюдження та використання інформації про сучасні наукові досягнення у науковому середовищі як України, так і Російської Федерації	Угода про творчу співпрацю від 14 травня 2010 р. на 5 років	Матеріали XIV Міжнародного наукового семінару "Тарас Шевченко і його петербурзьке оточення". - Нежин: ЧП Лисенко, 2014.

Х. Інформація про наукову та науково-технічну діяльність, що здійснювалась спільно з науковими установами Національної академії наук України та національних галузевих академій наук.

Впродовж 2015 р. НДІУ був організатором 6 та співорганізатором 23 наукових та науково-освітніх заходів. Інститут співпрацював з органами центральної виконавчої влади, дипломатичними представництвами, ВНЗ, ЗОШ, бібліотеками, музеями, видавництвами, національними та історико-культурними заповідниками. Продовжувалася співпраця з Інститутом історії України НАН України, Українським інститутом національної пам'яті тощо. Представники вищезазначених установ разом з НДІУ здійснили такі наукові заходи:

1) 26-29 червня 2015 року в м. Івано-Франківську з нагоди 74-ої річниці проголошення Акту відновлення Української Держави 30 червня 1941 р. відбулася

VI Всеукраїнська наукова конференція «Держава у теорії і практиці українського націоналізму». Організаторами наукової конференції спільно виступили НДІУ, Асоціація політичних наук України, Інститут гуманітарної підготовки та державного управління ІФНТУНГ, Інститут політичної освіти ВО «Свобода» та Міжнародна благодійна установа Центр національного відродження імені Степана Бандери;

2) 20 травня 2015 р. НДІУ разом з Шевченківським національним заповідником у місті Канів провели Всеукраїнську наукову конференцію «Шевченкове слово та духовна наука: поліфонія у часі», приурочена 175-ій річниці виходу в світ «Кобзаря».

3) 11 червня 2015 р. з ініціативи НДІУ та за сприяння Міністерства освіти і науки України Міжнародна відбулася наукова конференція «Актуальне українознавство: зміст, методологічні засади, практичні втілення».

XI. Заходи, здійснені спільно з облдержадміністраціями або Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями та спрямовані на підвищення рівня ефективності роботи науковців для вирішення регіональних потреб.

Впродовж 2015 р. структурний підрозділ НДІУ відділення «Гуцульщина» спільно з Верховинською та Надвірнянською райдержадміністраціями здійснили низку заходів, а саме:

21 травня 2015 року круглий стіл присвячений дню науки та Міжнародному дню музеїв на тему: «Основні аспекти наукової праці відділення «Гуцульщина», відділення Івано-Франківського коледжу туризму і готельного господарства Прикарпатського університету імені Василя Стефаника, Методичного центру відділу освіти Верховинської РДА, музеїв Верховинського району щодо збереження та примноження природо-екологічної та історико-культурної спадщини Верховинщини».

На виконання постанови Кабінету міністрів України 28-29 серпня 2015 року у м. Верховина проведено III Кіномистецький фестиваль «Тіні забутих предків» з нагоди святкування 50-річного ювілею прем'єри українського кінофільму.

Підведено підсумки результатів зльотів-конкурсів, проведених на куцах та участі учнів Верховинського району у XVIII зльоті обдарованої учнівської молоді Гуцульського регіону, що відбувся в Рахівському районі Закарпатської області, а також на олімпіадах і конкурсах різних рівнів. В роботі районного зльоту обдарованої учнівської молоді взяло участь 296 учнів, нагороджено грамотами та подарунками 208 призерів і переможців учнівських олімпіад, конкурсів і зльотів.

11 вересня 2015 р. науково-практичну конференцію «Національно-патріотичне, природо-екологічне, морально-правове виховання населення Гуцульського регіону – важливий вклад у збереження цілісності України, її природних ресурсів та історико-культурної спадщини: стан, проблема, шляхи їх розв'язання». Конференція проведена у рамках XXII Гуцульського фестивалю в м. Надвірній.

XII. Відомості щодо поліпшення рівня інформаційного забезпечення наукової діяльності, доступу до електронних колекцій наукової періодики та баз даних провідних наукових видавництв світу про патентно-ліцензійну діяльність.

Впродовж 2015 р. Науковцями Науково-дослідного інституту українознавства

розроблені та представлені для широкого загалу такі електронні освітні ресурси:

Офіційний інтернет-сайт НДІУ знайомить з різноплановою діяльністю Інституту та регулярно оновлюється. Загальний обсяг інформації на сайті складає понад 500 МБ. У 2015 р. нею скористались відвідувачі із 115 країн, скачано 239,58 ГБ. Найактивніші країни-відвідувачі сайту: Україна, Китай, Росія, Японія, Німеччина, Туреччина, Бразилія, США, Франція.

Інтернет-журнал відкритого доступу «Українознавство», на якому розміщені всі номери журналу. Інтернет-журнал є електронним аналогом друкованого часопису «Українознавство» – наукового фахового видання з історичних наук. Видання вміщує статті та матеріали українською мовою, присвячені історії і теорії українознавства, культурі, освіті, науці, в ньому публікуються праці українських та зарубіжних дослідників. Науковим доробком Інституту за 2015 р. є 4 номери часопису (~ 100 ум. друк. арк.), які викладено у відкритому доступі (PDF, TXT повного тексту статей та версій для друку), а також анотації трьома мовами – українською, англійською, російською та рефератом англійською.

Журнал «Українознавство» представлено в таких наукометричних базах даних:

1. Universal Impact Factor <http://www.uifactor.org>
2. Академія Гугл (Google Scholar) <http://www.scholar.google.com.ua>
3. РИНЦ наукова бібліотека <http://www..elibrary>

а також в реферативній базі:

Polish Scholarly Library (бібліотека) <http://pbn.nauka.gov.pl>

Журнал «Українознавство» внесено в реферативну базу Інституту проблем реєстрації інформації НАН України «Україніка наукова», електронні копії номерів часопису «Українознавство» передані на зберігання до електронного українознавчого контенту електронної бібліотеки «Наукова періодика України» Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

Створено сторінку НДІУ в Facebook, яка постійно поповнюється новинами.

ХІІІ. Інформація про науково-дослідні роботи, що виконуються на кафедрах у межах робочого часу викладачів

1) на виконання указу Президента України «Про заходи відзначення діяльності Українських Січових Стрільців та 100-річчя їх перемоги на горі Маківка» створено тематичну експозицію під назвою: «До 100-річчя перемоги Українських Січових Стрільців на горі Маківка» співробітниками відділення «Гуцульщина». Місце проведення виставки: Музей-садиба Михайла Грушевського Івано-Франківського обласного краєзнавчого музею. Відкриття тематичної експозиції відбулося 2 травня 2015 р.

2) Документально-наукова виставка «УПА: історія нескорених». Виставка є унікальною, вона ґрунтується на рідкісних матеріалах архівів СБУ, опрацьованих Центром Дослідження Визвольного Руху, к.і.н. В. В'ятровичем, Р. Грицьківим, І. Дерев'яним, Р. Забілим, П. Содольом. На виставці представлені архівні документи, листівки повстанців, підпільна література, справи повстанців, членів ОУН, вояків УПА, конфісковані у них фото, щоденники. Важливим у сучасний період є і засекречений конспект повстанського підручника з тактики військового мистецтва та партизанки. Зокрема, розповідається про розгортання повстанської боротьби,

структуру УПА, Українську Головну Визвольну Раду, Р. Шухевича, український Червоний Хрест, щоденне життя повстанців та повстанські свята. Окремий розділ виставки приурочено одностроям та нагородам УПА, жіноцтву у визвольній боротьбі, видавничій діяльності українського підпілля, закордонним рейдам УПА та боротьбі радянських спецслужб з українськими повстанцями. На відкритті виставки були науковці, освітяни, школярі ЗОШ м. Києва.

Вчений секретар

Д.В. Толочко